

V. ULUSAL DENİZ KAPLUMBAĞALARI SEMPOZYUMU

KUŞADASI

Sempozyum Programı ve Özetler Kitabı

Orman, Su Varsa Hayat Var

2017 Yılı Fethiye Kumsalında Deniz Kaplumbağası Populasyon İzleme Çalışmaları

Musa Azmaz¹, Eyup Başkale^{2,3}, Doğan Sözbilen^{1,2}, Yusuf Katılmış^{2,3}, Yakup Kaska^{2,3}

¹ Pamukkale Üniversitesi, Acıpayam Meslek Yüksekokulu, Veterinerlik Bölümü, DENİZLİ

² Deniz Kaplumbağaları Araştırma, Kurtarma ve Rehabilitasyon Merkezi (DEKAMER)

³ Pamukkale Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, DENİZLİ

Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde yer alan Çalış, Yanıklar ve Akgöl kumsallarındaki deniz kaplumbağalarının üreme ve yuva bilgileri 2017 yaz sezonunda araştırılmıştır. Deniz kaplumbağası yuvalarının tamamı iribaş deniz kaplumbağasına (*Caretta caretta*) ait olup Fethiye Kumsalında 2017 yılı alan çalışmalarında 220 adet kaplumbağa çıkışı saptanmıştır. Bu çıkışların 90'ı (%40,9) yuva, 130'u (%59,1) ise yuvasız çıkış (iz) olarak sonuçlanmıştır. Yuvaların büyük çoğunluğu haziran ayında ve denizden uzaklıklarına göre 10-20 m aralığında kaydedilmiştir. Fethiye Kumsallarında 2017 yuvalama sezonunda ortalama yuva yoğunluğu ise 10,84 yuva/km olarak hesaplanmıştır. Populasyon izleme çalışmaları kapsamında ise 11 dişi birey markalanmıştır. Tespit edilen toplam 90 yuvanın dördü tamamen predasyona uğrarken üçü de kısmen predasyona uğramıştır. Toplam 86 (%95,5) yuvadan yavru çıkışı gerçekleşmiştir. Kontrol açışlarının sonucunda; toplam yumurta sayısı 7055, döllenmemiş yumurta sayısı 696, ölü embriyoların sayısı 1308, predasyonla tahrip edilmiş yumurta sayısı 253 ve yavru çıkışı gerçekleşmiş boş kabuk sayısı 4798 olarak bulunmuştur. Toplam 4798 yumurtadan çıkmış yavruların 4593 (%95,7)'ü denize ulaşmayı başarmıştır.

Genel olarak 2000 yılından itibaren kaydedilen verilere bakıldığında ortalama yuva sayısı 94,8'tir. Yuva sayılarında yıldan yıla dalgalanma görülmekle birlikte, yuva sayısında yıllara göre büyük bir fark görülmemektedir. Bununla birlikte, önceki çalışmalarda belirtilen ve kumsalda iribaş deniz kaplumbağası populasyonunu olumsuz etkileyen antropojenik faktörler halen varlığını sürdürmektedir. Bu faktörler; kumsalın insanlar tarafından aşırı kullanımı ve ışıklandırma olması, kıyıda su sporları faaliyetleri ve tekne trafiği, balıkçılık veya su sporları faaliyeti sonucu denizde gerçekleşen ergin ölümleridir. Her yıl gerçekleştirilen koruma ve izleme çalışmaları ile olumsuzlukların giderilmesi için tedbirler alınmaya çalışılmaktadır. Ancak, mevcut durumda yıllardır süregelen bu çalışmalar yuvalayan populasyonun durumunu iyileştirmekten çok populasyonun stabil kalmasını sağlamaktadır. Bölgede turizm ve balıkçılık gibi faaliyetlerin artışı ile mevcut koruma önlemlerinin populasyonu korumak için yetersiz kalacağı ve gelecekte Fethiye kumsallarında yuvalayan deniz kaplumbağası populasyonunun azalma eğilimine gireceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Caretta caretta*, Fethiye, populasyon, turizm, tehdit.